

Obecně můžeme uvést, že kojenecké období končí v době, kdy dítě začne dobře mluvit a vytvářet věty, aby vyjádřilo své potřeby. V současné éře nových dětí začínají dětství a dospívání dříve. Nebud' překvapen, uslyšíš-li častěji tříleté děti, které uvažují a hovoří jako dospělí.

Například dívka, které je dva a půl roku, své babičce, jež žije sama, řekla: „Babi, proč nemáš milence? Maminka jednoho má, tak proč ne ty?“ Další příkladem je rozvedená matka, která žije sama se svou tříletou dcerou a po náhodné milostné aférce otěhotněla. Na konci druhého měsíce se rozhodla ukončit těhotenství potratem. Když se později vrátila domů, dcera se jí podívala do očí a zeptala se: „Co jsi udělala s miminkem v bříšku? Už tam není?“ Takovéto příklady jsou velmi časté. Co říci tak malému dítěti? Pravdu!

Dospělým bohužel činí často potíže smířit se s vyzrálostí nových dětí. Někteří z nich jsou na ně stále zvyklí šišlat. Slova různě komolí a zkracují v domnění, že pro dítě bude jednodušší si je zapamatovat a pochopit (tady mířím hlavně na prarodiče). S tímto zvykem je třeba skoncovat, jelikož nové děti nemají rády, pokud s nimi jednáme jako s nemluvnaty.

Jejich duševní vyzrálost a úvahy jsou překvapivé. Na tomto místě zmíním jednu svou přítelkyni, již se její čtyřletá vnučka zeptala: „Babi, ty se hodně bojíš, že ano?“ Kamarádka jí odpověděla otázkou: „Proč si myslíš, že se hodně bojím?“ Děvče na to reagovalo slovy: „Protože mi pořád říkáš, abych na něco dávala pozor.“ Přítelkyně vnučce vysvětlila, že má pravdu, ale už je stará a v životě viděla spoustu věcí, které mohou být nebezpečné. Je tedy ostražitá, protože jí chce pomáhat a chránit ji. Dívka chvíli přemýšlela a na závěr prohlásila: „Dobře, babi, vezmu si něco z tebe a ty ze mně.“

Taková moudrost! Přítelkyně si vnuččina slova vyložila následovně: „Vezmu si něco ze tvé bdělosti, abych zjistila, co je nebezpečné, a tobě dám něco z mé bezstarostnosti a bezprostřednosti.“ Pro babičku je to krásné ponaučení. Vnuččin komentář jí pomůže k tomu,

aby v budoucnosti dávala větší pozor a nevyvolávala v dětech zbytečný strach.

Naproti tomu nás často překvapí, že slyšíme malé dítě, jež mluví jako dospělý, ale za pár minut už žvatlá. Častěji jsem se s tím setkala u malých dívek: zvláště pokud chtějí o něco poprosit a bojí se, že jejich žádosti nebude vyhověno. Nyní to vídám u své sedmileté pravnučky. Jestliže se na něco ptá, šišlá a postupně ztišuje hlas natolik, že neslyším poslední slova jejího dotazu.

Říkám jí, že jí nejsem schopná rozumět, pokud mluví jako malé batole, a vybízím ji, aby svou prosbu řekla normálně. Působí, jako by chtěla vyvolat soucit v domnění, že tak spíše vyhovím její žádosti. Díky tomu, že svou žádost musí zopakovat, se naučí projevit se, čelit svým obavám, a hlavně vyslovit prosbu, i když se bojí odmítnutí. Musím jí (opět) vysvětlit, že má zamítavá odpověď neznamená, že bych ji neměla ráda, že odmítám pouze její žádost, nikoliv ji samotnou.

V jejích moudrých, krásných očích okamžitě vidím, že mě pochopila, i když by byla radši, kdybych jí dala, co si přeje.

Nesmíme čekat, že se takovéto jednání spraví. Pokud si totiž dítě zvykne, že se rodiče nechají zmanipulovat a žádostem, které přednesou tímto ušišlaným způsobem, často vyhoví, bude i nadále naříkat a snažit se vyvolat soucit, což v budoucnu poznamená jejich vztahy.

Tento přístup ze strany rodičů navíc v dítěti podporuje bolest opuštění.

V dětství si dobré návyky osvojujeme mnohem snáze než v dospělosti.

Bylo by správné, kdyby to rodiče podpořili, což platí rovněž pro všechny druhy komunikace.

Určitě sis všiml, jak velký význam přisuzuji komunikaci od začátku těhotenství.

Připomínám, že je to druhá nejdůležitější potřeba

nových dětí. Uslyší-li dítě navíc od rodičů pravdu, je uspokojena nejen jeho potřeba komunikace, ale zároveň jeho nejdůležitější potřeba

– úcta.

* * *

Povahovým rysům nového dítěte se musíme co nejdříve přizpůsobit. Pokud to nezvládneme, bude náš vzájemný vztah postupně čím dál komplikovanější.

I když plně ctíme jejich potřebu opravdové komunikace, není třeba nechat se dítětem ovládat, což znamená, že rodiče musí být ve svém způsobu komunikace neoblomní. Jestliže dítě nesouhlasí, zeptáme se na důvod a vyslechneme je. Má právo nesouhlasit, ale nemůžeš-li vyhovět jeho žádosti nebo souhlasit s jeho názorem, protože bys tím překročil své hranice, je důležité přiznat mu, že v danou chvíli nejsi schopen přistoupit na to, co chce nebo si myslí. Musí hlavně pochopit, že má právo o něco poprosit či věřit něčemu jinému, ale aktuálně rozhoduješ ty. Až vyroste, budou veškerá rozhodnutí na něm.

Bude nadšené, pokud se bude moci spolehnout na to, že je v tom, co prožívá respektováno. Jestliže rodič dříve, než položí otázku, dítěti poví komentáře typu, ať si z toho nic nedělá, protože se dějí horší věci, dítě se uzavře a nebude mít moc chuť se rodičům svěřovat nebo si s nimi povídat. Touží jen po tom, aby bylo v tom, co prožívá, přijato. Pokud je rodič poslouchá, ale myslí na něco jiného, dítě to okamžitě vycítí a také se uzavře. V jeho očích se jedná o nedostatek úcty, tedy i lásky.

Je samozřejmé, že pokud si jako rodič přeješ, aby dítě s radostí vykládalo o svých prožitcích, musí v tobě mít příklad. Uvědomuji si, že od doby, co se objevily chytré telefony, si na nich malé děti, dospívající i dospělí vypěstovali závislost a postupem času spolu komunikují čím dál méně, což je v rozporu s kritérii Vodnářovy éry.

Kvůli tomu, že tuto závislost podporujeme, tedy kráčíme proti proudu. Vezměme si příklad rodiny v restauraci. Ať už u stolu sedí dva lidé nebo více, všichni hledí na obrazovku telefonu a chatují. Jednou vedle mě seděl pár se dvěma potomky ve věku zhruba deset a třináct let. Nebavili se spolu, nedívali se na sebe; všichni byli příliš zaměstnání svým telefonem. Náhle jsem si uvědomila, že si mezi sebou posílají textové zprávy, i když byli všichni u jednoho stolu. Vůbec se

spolu nebavili, občas se na sebe podívali a párkrát se usmáli. O pravidlech ohledně telefonů musí rozhodnout rodiče. Pokud například jím s rodinou či přáteli, jsme domluvení, že u stolu nebudeme mít telefon. To neznamená, že nemohou přijmout příchozí hovor. Jedná se zkrátka o to, že si nepoložíme telefon k sobě na stůl, abychom se ustavičně koukali, jestli nepřišla nová zpráva. Díky tomuto pravidlu si společné chvíle lépe užijeme. V této rušné době se všichni musíme naučit zastavit se a komunikovat. Jinak nemůžeme skutečně vědět, co se u našich blízkých odehrává a s překvapením zjistíme, že se některému z nich už nějakou dobu nedaří dobře. Pro čerstvé rodiče není snadné zvyknout si na nové dítě, zvláště pokud se jim dostalo přísné výchovy plné omezení. Doufám, že tě tato kniha na spoustu překvapení připraví. Nové dítě ve věku pěti let například poví: „Víš, tati, než jsem se narodil, žili jsme spolu v bílém domě, kolem nějž se rozprostírala široká pole, a často jsem si hrál se zvířaty.“ Toto dítě je ještě v kontaktu se svým předchozím životem, který strávil v doprovodu svého současného otce. Účastníci mých seminářů mi mnohokrát vyprávěli komentáře tohoto typu. I když otec na minulé životy nevěří, neměl by se hlavně dítěti vysmívat anebo mu říkat, aby takovéto věci přestalo vykládat. Jeho slova by považovalo za nedostatek úcty. Nezáleží na tom, zda jsou vzpomínky dítěte pravdivé, či nikoliv. Jestliže dítě něco takového zmiňuje, potřebuje, aby je někdo vyslechl. Pokud se ho otec na to, co vypráví, bude ptát, bude si připadat mimořádné a respektované, jelikož otec s ním hovoří jako rovný s rovným.